

Groen! lanceert ambitieus Kopenhagen–protocol

Voor een solidair klimaatbeleid met pakken ambitie

Op 7 december 2009 start de 15de VN-klimaattop in Kopenhagen. Regeringsleiders van over de hele wereld komen samen om afspraken te maken over het aanpakken van klimaatverandering. Zij moeten dringend maatregelen nemen om de wereldwijde temperatuurstijging tot twee graden Celsius te beperken en zo de ergste gevolgen van klimaatverandering te voorkomen. Als de internationale overheden dan niet ingrijpen, zullen de gevolgen voor mens en milieu groot zijn.

Groen! wil met haar klimaatvoorstellen, gebundeld in een eigen **Kopenhagen-protocol**, de Europese Commissie, de federale en de gewestregeringen én de lokale besturen tot meer ambitie aanzetten. Het protocol laat zien hoe met simpele maatregelen de klimaatverandering aangepakt kan worden en tegelijkertijd nieuwe banen en een gezonde economie opgebouwd wordt. Dit Kopenhagen-protocol is dan ook een mooie basis voor het klimaatverdrag dat in december gesloten moet worden en een groen antwoord op zowel de klimatologische als de economische en de sociale crisis.

Hiermee gaan we ook in op de vraag van de Vlaamse Klimaat Coalitie ¹, van de klimaatcampagne 'The Big Ask' en van de internationale NGO's (Greenpeace, Friends of the Earth, WWF, e.a.) die een eigen voorstel van Klimaatverdrag opmaakten² en- last but not least - van veel landen in het Zuiden.

De koppeling klimaat en economie

Een ambitieus klimaatbeleid is niet alleen noodzakelijk om de kwaliteit van leven voor onszelf en onze kinderen te garanderen, het is ook het enige logische antwoord op de economische crisis. Nu al vallen er elk jaar door de klimaatopwarming 315.000 doden (door honger, ziekte, droogte en overstromingen) en kost de opwarming meer dan 125 miljard dollar (meer dan alle ontwikkelingsgelden samen)³.

¹ : zie hun memorandum : <http://www.coalitionclimat.be/Memorandum?lang=nl>

² A Copenhagen Climate Treaty, Version 1.0, A Proposal for a Copenhagen Agreement by Members of the NGO Community

³ Kofi Annan, Global Humanitarian Forum, 'The Anatomy of a Silent Crisis', Genève, juni 2009 – tegen 2030 zouden de effecten van de klimaatverandering oplopen tot 500.000doden en 340 miljard dollar kost per jaar. 99% van de slachtoffers vallen in de ontwikkelingslanden.

Zie : http://www.ghfgeneva.org/Portals/0/pdfs/human_impact_report.pdf

De economie van de toekomst is groen. Groene sectoren zullen de banen van de toekomst creëren. Denk hierbij aan jobs in duurzame energie, energiebesparing, slim vervoer en een kringlooeconomie. Met een groene economische omslag kunnen we de klimaatverandering tot een minimum beperken en creëren we in Europa miljoenen banen. *Milieu werkt*, dat bewijzen onze Oosterburen. Sinds de Groenen in Duitsland in de regering zaten is de productie van groene energie er enorm toegenomen. Nu al werken er in Duitsland 280.000 mensen in de hernieuwbare energiesector. Dat is meer dan in de auto-industrie.

Ook het Internationaal Energie Agentschap pleitte er n.a.v. de klimaatconferentie in Bangkok voor om de globale recessie juist te zien als een 'window of opportunity' om de klimaatsverandering tegen te gaan en te investeren in een 'low carbon future'⁴.

De koppeling klimaat en sociaal beleid

Klimaatverandering is niet alleen een ecologisch probleem, maar wordt nu in de eerste plaats ook een sociaal probleem. Het is een kwestie van internationale ecologische rechtvaardigheid.

Rijke, geïndustrialiseerde landen hebben het grootste deel van de CO₂-uitstoot veroorzaakt, terwijl de ergste gevolgen zich in ontwikkelingslanden voordoen. Daardoor komen rijke landen en ontwikkelingslanden lijnrecht tegenover elkaar te staan. Rijke landen willen dat ontwikkelingslanden ook broeikasgassen gaan terugdringen. Zeker de nieuw opkomende economische machten, zoals China. Want China stoot nu al meer CO₂ uit dan de VS. Maar als je het per hoofd van de bevolking bekijkt, is het nog altijd een stuk minder. 1/5de van de Chinese bevolking benadert een welvaartspeil als dat van de VS en Europa, 4/5de van de Chinezen leven nog steeds eerder in derde wereld omstandigheden. Ontwikkelingslanden eisen terecht klimaatsteun van rijke landen, maar tot nu toe weigeren rijke landen, zoals de Europese Unie, over de brug te komen.

Als we verwachten dat landen in ontwikkeling (o.m. de BRIC-landen) maar ook de armere ontwikkelingslanden mee verantwoordelijkheid opnemen, moet daar tegenover een reële inspanning staan van medefinanciering door Noord-landen. Ook hier is het aan Europa, België en Vlaanderen om een eerlijke bijdrage te leveren, **in verhouding tot hun nationale rijkdom**. De uitstoot van broeikasgassen in verhouding tot het bruto binnenlands product en dat omgerekend per hoofd van de bevolking, dient als uitgangspunt genomen worden om te komen tot een rechtvaardige lastenverdeling.

Klimaatverandering is een mondiaal probleem, dat om actie vraagt op alle politieke niveaus. Van de regeringsleiders aan de onderhandelingstafel tot aan de Europese Unie, van de Kamer, het Vlaams en het Brussels parlement tot aan provincies en gemeenten. Groen! knokt op al deze niveaus voor een eerlijk en sterk antwoord op de klimaatcrisis. In dit Kopenhagen-protocol zetten we uiteen wat de antwoorden van Groen! op het klimaatprobleem zijn. Met sommige van die maatregelen kunnen de overheden morgen beginnen, anderen vragen meer tijd. Stuk voor stuk zijn het echter noodzakelijke en haalbare maatregelen.

⁴ : zie : http://www.worldenergyoutlook.org/docs/weo2009/climate_change_excerpt.pdf

Hoofdstuk 1: Een Kopenhagen-protocol met mondiale afspraken

Duidelijke afspraken en solidariteitsmaatregelen

Europa, België en ook Vlaanderen zouden volgens Groen! juist een positieve, begeesterende rol kunnen spelen om de klimaatonderhandelingen tot een goed eind te brengen, d.w.z. ervoor te zorgen dat er voldoende ambitieuze doelstellingen worden goedgekeurd om de verdere opwarming van onze planeet te stoppen.

De Groenen zien de volgende concrete uitdagingen voor de klimaattop van Kopenhagen :

1. Er is nood aan voldoende ambitieuze normen in het Noorden. Met de reductiedoelstelling van 20% minder broeikasgassen (tegen 2020 en t.o.v. het referentiejaar 1990) kunnen we volgens recente wetenschappelijke rapporten niet meer het doel bereiken van de stabilisatie van max. 2°C opwarming. Europa wil voor 30% reductie gaan als andere landen mee doen – de NGO's vragen 40% minder broeikasgassen en dringen aan op '**Zero Carbon Action Plans**' voor de landen in het Noorden⁵. Groen! vraagt dat Europa, België en Vlaanderen deze doelstellingen overnemen. Europa, België en Vlaanderen mogen dus zeker niet mee stappen in een afbod van normering, maar moeten er juist voor tekenen om het ambitieniveau verder op te trekken. Dat betekent dat er ook nood is aan moedige politieke stellingnames in discussie over internationale, Europese of intern Belgische lastenverdelingen.

Daarnaast is er ook nood aan een lange termijn doelstelling: voor de industriële landen zou die neerkomen op meer dan **90% reductie van broeikasgassen tegen 2050**.

2. Alle landen moeten meedoen om van het nieuwe klimaatverdrag een succes te maken. De EU en andere industriële landen verwachten dat de ontwikkelingslanden hun broeikasgassen terugdringen met 15 à 30% tegen 2020. Niet via opgelegde doelstellingen, maar via lage emissieplannen die een vergelijkbaar effect hebben⁶. Maar dat is maar mogelijk als er voldoende solidariteit is van Noord naar Zuid.

Concreet betekent dit voldoende steun van het Noorden voor het Zuiden :

- om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen (mitigatie),
- om zich voor te bereiden op de gevolgen van de opwarming die al bezig is (adaptatie),
- om de best beschikbare schone technologieën zo snel mogelijk in te zetten (technologietransfer),

⁵ A Copenhagen Climate Treaty, Version 1.0, A Proposal for a Copenhagen Agreement by Members of the NGO Community

⁶ De zgn. Nama's = national appropriate mitigation actions

- om gecompenseerd te worden voor het stoppen van ontbossing en verdere aantasting van bossen (REDD)⁷
- en om klimaatverzekeringssystemen op te zetten (een soort van mondiaal rampenfonds).

Om gestalte te geven aan deze solidariteit van Noord naar Zuid is minstens **115 miljard € nodig per jaar** als compensatie voor 'Low Carbon Action Plans' ook in het Zuiden.

Voor **Europa** zou dit jaarlijks om minstens 35 miljard € gaan (op dit moment is tussen 2 en 15 miljard € voorzien voorzien. De milieuc commissie in het Europees Parlement dringt aan op 30 miljard €).
 Voor **België** om minstens 1,1 miljard € per jaar.
 Voor **Vlaanderen** om minstens 500 miljoen € per jaar.
 Voor **Brussel** om minstens 50 miljoen € per jaar.

Deze bedragen zouden (ten laatste) moeten vrij gemaakt worden vanaf 2013. Voor België zou het bedrag overeenstemmen met de helft van de opbrengst van de veiling van CO₂-emissierechten. In de tussenperiode zouden ook nog belangrijke startbedragen moeten vrij gemaakt worden.

Groen! steunt de eis van de milieubeweging om deze klimaatsteun in Europa te financieren door de helft van de opbrengst van de verplichte veiling van CO₂-emissierechten vanaf dan te storten in een Fonds voor klimaatacties in Zuid- landen.

3. Er is nood aan een echt bindend verdrag met controlemechanismen en afdwingbare sancties. Het gevaar is niet denkbeeldig dat de onderhandelingen zullen leiden tot een minder bindend akkoord dan dat van Kyoto. Naomi Klein wijst erop dat de VS hierin een twijfelachtige rol (blijven) spelen⁸. Ook onder Obama aanvaardde de VS geen enkel bindend internationaal verdrag met mogelijke sancties voor de VS. De internationale milieubeweging dringt aan op de totstandkoming van een democratisch gecontroleerd 'Copenhagen Climate Facility' (CCF) dat toeziet op alle verplichtingen (zowel de reductiedoelstellingen als de financiële inspanningen) met financiële boetes voor landen die hun verbintenissen niet nakomen.

Groen! pleit ook voor vijfjaarlijkse verbintenisperiodes en de mogelijkheid om op basis van de laatste stand van de wetenschap doelstellingen te herzien.

4. Er dient paal en perk gesteld te worden aan de verwatering van inspanningen van Noord- landen via flexibele mechanismen en aflatens- of afkoopsystemen ('offsetting'). We kunnen ons niet langer de luxe permitteren om ons zelf iets wijs te maken. En de sterkste schouders moeten eindelijk ook echt de zwaarste lasten dragen. In de geest van de Rio-conferentie over milieu en ontwikkeling mogen inspanningen rond klimaat niet ten koste gaan van objectieven op vlak van armoedebestrijding (bv. de millenniumdoelstellingen).

⁷ REDD = 'Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries'

⁸ cfr. opiniestuk van Naomi Klein in De Standaard van 17-18 oktober 2009, p. 44

Alle landen en volkeren hebben recht op een duurzame ontwikkeling die perspectief biedt op een ecologische en sociale toekomst. Dat betekent concreet :

- a. De klimaatsteun van Noord naar Zuid wordt niet in mindering gebracht van de middelen voor ontwikkelingssamenwerking (de 0,7%-doelstelling), maar is **additioneel**. Cf. het rapport 'Beyond Aid' van OXFAM.
 - b. De klimaatsteun van Noord naar Zuid komt ook bovenop de inspanningen van Noord- landen om hun klimaatdoelstellingen te halen. Er kan dus geen overlapping zijn met flexibele mechanismen die de landen in het Noorden kunnen inzetten om hun doelstellingen inzake vermindering van broeikasgassen te halen.
 - c. Samen met de internationale ngo's vragen we dat **minstens 3/4de van de broeikasgasreducties nodig om de klimaatnormen te halen, gebeurt in de landen van het Noorden zelf**. Tot nu toe hield men het op minstens de helft. De inzet van flexibele mechanismen door Noord – landen zelf is uitdovend en wordt beperkt tot de armste landen.
 - d. Er komt een grondige bijsturing van het systeem van flexibele mechanismen. Er is nood aan sluitende garanties dat er effectief extra (bijkomende) verminderingen van broeikasgassen gerealiseerd worden. De controle van de projecten moet echt onafhankelijk worden en kan dus niet langer worden betaald door de projectontwikkelaars. De projecten moeten ook veel meer dan leiden tot een bijdrage van de duurzame ontwikkeling van het gastland. Bepaalde technologieën, zoals projecten om industriële broeikasgasemissies te verminderen, komen niet meer in aanmerking. Deze leveren nu massaal veel en zeer goedkope kredieten op, waar alleen grote bedrijven in het Zuiden beter van worden.
5. **De wereldwijde ontbossing is verantwoordelijk voor 20% van de totale emissie van broeikasgassen.** De rijken industrielanden dienen Fondsen te spijzen die het mogelijk maken om ontbossing en degradatie van bossen in de Zuid- landen (REDD) tegen te gaan. Deze steun dient losgekoppeld te worden van de markt van koolstofkredieten en wordt dus niet erkend als nieuw flexibiliteitmechanisme.
- De middelen die worden uitgetrokken in het kader van REDD gaan bij voorrang naar gebieden met een uitzonderlijk rijke biodiversiteit en naar projecten die veel aandacht hebben voor het overleven van inheemse gemeenschappen van woudbewoners. Zo kan er een synergie ontstaan tussen de klimaatconferentie van Kopenhagen en de doelstellingen op vlak van biodiversiteit (cf. Countdown 2010).
6. Ook voor vliegtuigen en schepen worden concrete reductiedoelstellingen vastgesteld : minstens - 20 en - 10% t.o.v. 2005. Ook hier zou best gewerkt worden met emissierechten die geveild worden.

Hoofdstuk 2: Een Kopenhagen-protocol voor Europa

Naar een CO2-arme economie in Europa

Met de 20/20/20-doelstelling (20% minder uitstoot broeikasgassen – 20 % hernieuwbare energie – 20% meer energie-efficiëntie) denkt de Europese Commissie dat haar koploperspositie vaststaat. Nu veel landen door de negatieve groei veroorzaakt door de crisis ineens wél de Kyoto-doelstellingen binnen bereik zien, denken ze al helemaal dat ze op hun lauweren kunnen gaan rusten. Zo haalt Vlaanderen voor 2008 wellicht reeds de Kyoto-doelstelling, maar blijft de uitstoot van CO2 in de sectoren gebouwenverwarming en verkeer stijgen.

Bovendien wordt onvoldoende rekening gehouden met :

- de toegenomen urgentie die blijkt uit klimaatrapporten die uitkwamen na het vierde IPCC-rapport (zie boven)
- de algemene verwachting dat bij een hernemen van de groei, ook de uitstoot van broeikasgassen terug zal toenemen,
- de toegenomen politieke wil bij andere industrielanden (verschillende staten in de VS, Japan⁹, Australië, China en andere BRIC-landen). Het is helemaal niet zo zeker dat Europa op vlak van hernieuwbare energie, energie-efficiëntie of zelfs het terugdringen van broeikasgassen lang haar koploperspositie zal kunnen aanhouden. Vooral omdat de Europese doelstellingen in de praktijk veel minder ambitieus zijn, Europa toelaat dat veel emissiekredieten worden aangekocht buiten de EU. Noorwegen is het eerste land dat intussen tekende voor een 40% reductie van broeikasgassen tegen 2020.

Deze zelfgenoegzame houding moet dringend afgeworpen worden.

De Europese Unie moet dus net als alle andere landen toe naar een groene economie, naar een economie met weinig CO2-uitstoot. De bijkomende inspanningen die nodig zijn voor klimaatbeleid in Europa dienen gezien te worden als een fors investeringsprogramma om onze economie te vergroenen. De Europese Groenen pleiten voor een Groene New Deal om de klimaatcrisis en de financiële/economische crisis tegelijk aan te pakken. Samen met andere groene partijen en het vermaarde Wuppertal Instituut hebben we onze voorstellen ter zake geactualiseerd¹⁰.

Het huidige EU-klimaatbeleid gaat de goede kant op, maar er moet nog veel meer gebeuren. Op de Europese Raad van 29 en 30 oktober bereiden de Europese regeringsleiders Kopenhagen voor. De EU kan daar kiezen voor echt leiderschap op vlak van klimaat. Maar zoals de zaken u evolueren, dreigen we dit leiderschap te verliezen. Om uit de impasse te raken is het noodzakelijk dat de rijke West-Europese landen de Oost-Europese ook voldoende perspectief beïden op een eerlijke lastendeling.

⁹ De doelstelling van Japan voor een reductie van 25% t.o.v. 2005 zou overeenkomen met een 35% reductie t.o.v. 1990

¹⁰ Zie : http://www.greens-efa.org/cms/default/dokbin/302/302250.a_green_new_deal_for_europe_towards_gree@en.pdf

Groen! stelt daarom de volgende standpunten en maatregelen voor Europa voor:

1. Interne doelstelling voor emissiereductie omhoog van 20% naar 40% in 2020

Het doel van de Europese Unie is nu om 20% minder CO₂ uit te stoten in 2020. Dat is een eerste stap, maar nog niet voldoende. Men wil voor 30% reductie gaan als de andere industrielanden mee doen. Maar dat laatste is erg vaag : de Groenen willen exact weten onder welke voorwaarden de EU toch voor de 30% reductie wil kiezen. Maar ten gronde is ook 30% niet voldoende. De Groenen in de EU stellen voor om toe te werken naar een 40% emissiereductie in 2020. Dat is in lijn met de meest recente wetenschappelijke conclusies.

2. Doelstelling duurzame energie naar 25%

Het Europees Parlement en de lidstaten moeten de bindende doelstelling in de richtlijn voor duurzame energie zo snel mogelijk verhogen: niet 20%, maar 25% in 2020. Investerings in duurzame energie leveren de komende tien jaar bij een doelstelling van 25%, naar schatting 2,5 miljoen groene banen in Europa op. Elke windmolen die we plaatsen levert gemiddeld zeven banen op.

3. Volledige veiling van emissierechten.

In Europa kennen we een systeem van CO₂-emissiehandel. Dat betekent dat bedrijven die onder de emissiehandel vallen aan het eind van het jaar een emissierecht moeten overleggen voor elke ton CO₂ die ze hebben uitgestoten. Nu krijgen bedrijven een groot deel van deze emissierechten cadeau. Binnen Europa is er een akkoord dat emissierechten na 2012 moeten geveild worden. Zo kan er een eind komen aan de overmatige toewijzing van emissierechten en aan vormen van onrechtmatige steun voor de grootste bedrijven de laatste jaren, zeker in Vlaanderen. Maar we maken ons wel zorgen : want nu al wordt geschermd met massaal veel vrijstellingsmogelijkheden, in het geval de klimaatonderhandelingen niet vlot lopen. Groen! vraagt samen met de milieubeweging dat minstens de helft van de opbrengst van deze veiling zou voorbehouden worden voor steun aan Zuid – landen. De andere helft kan terugvloeien naar bedrijven die investeren in één van de drie E's (Energie-efficiëntie – Energiebesparing – hernieuwbare Energie).

4. Uitzuivering van het stelsel van emissiehandel (ETS) op Europees niveau.

Groen! blijft geloven in het enorm potentieel van CO₂- emissiehandel om de klimaatdoelstellingen op de economisch meest efficiënte wijze te halen. Op voorwaarde dat het systeem uitgezuiverd wordt. Daartoe moet het overaanbod van emissiekredieten dat nu ook zou overgedragen worden naar de 2° Kyoto-periode 2012-2020, drastisch verminderd worden. Volgens berekeningen van een Britse NGO ¹¹ zou Europees minstens 300 miljoen ton aan emissierechten moeten geschrappt worden.

¹¹ : zie : http://sandbag.org.uk/files/sandbag.org.uk/Sandbag_ETS_SOS_Report_0.pdf

5. CO2-Emissienorm voor energiecentrales

Het Parlement en de lidstaten moeten de herziening van de richtlijn inzake industriële emissies (IPPC-richtlijn) aangrijpen om een voortschrijdende CO2-norm voor energiecentrales in te voeren. De milieuc commissie van het Europees Parlement pleitte recent voor een CO2-norm van 500 gram CO2 per kilowattuur voor nieuwe energiecentrales en dat tegen 2015. Nieuwe kolencentrales zouden dan niet meer mogelijk zijn. De Europese Commissie wil allicht zo ver niet gaan. De Groenen pleiten voor een norm van 350 g CO2/kWh geproduceerde energie in 2010 voor nieuwe energiecentrales, waarna vanaf 2018 ook bestaande energiecentrales onder die norm gaan vallen. Met een voortschrijdende emissienorm worden energieproducenten gedwongen om in de minst vervuilende energiebronnen te investeren.

6. Strengere CO2-normen voor auto's

Nu de Europese Investeringsbank (EIB) ruimhartige leningen tegen lage rentes beschikbaar stelt voor brandstof- en milieubesparende innovaties in de auto-industrie, dienen het Europees Parlement en de lidstaten de CO2-normen voor auto's zo snel mogelijk aan te scherpen. Niet 130 g CO2/km in 2015, zoals nu is afgesproken, maar 120 g CO2/km in 2012 en voor de lange termijn normen van respectievelijk 80 g CO2/km in 2020 en 60 g CO2/km in 2025 invoeren. Deze maatregelen dwingen de auto-industrie om per direct fors in innovatie te investeren, zoals in elektrische aandrijvingstechnieken. Op de korte termijn leveren deze maatregelen daarom al positieve effecten op de Europese economie en werkgelegenheid op.

7. Strengere efficiëntie-eisen aan elektrische apparaten

De apparaten die wij gebruiken verspillen vaak een hoop energie. Dat is slecht voor onze portemonnee en voor het klimaat. Groen! wil dat apparaten energiezuiniger worden. Scherpe Europese normen en een ambitieus tijdspad kunnen daarvoor zorgen. Dat zal fabrikanten dwingen om fors te investeren in energiezuinige apparaten. Mits de normen en deadlines ambitieus genoeg zijn, kunnen deze al op de korte termijn een gunstig effect op klimaat, economie en werkgelegenheid opleveren.

8. Richtlijn energieprestatie gebouwen

Het Europees Parlement en de lidstaten stellen strenge eisen aan de energieprestatie van gebouwen. De richtlijn moet ervoor zorgen dat al in 2010 minimaal 15% van de opgeleverde nieuwbouw klimaatneutraal is en dat er uitsluitend nog energiezuinig gerenoveerd wordt. Isolatie van gebouwen kan op de korte termijn een half miljoen banen opleveren in Europa.

9. Doelstelling verminderen vleesconsumptie: met 20% omlaag in 2020

Uit onderzoek van de Food and Agriculture Organization van de Verenigde Naties blijkt dat de veehouderij ongeveer 18% van de uitstoot van broeikasgassen veroorzaakt. De hoogste tijd om daar iets aan te doen. Groen! pleit voor een nieuwe Europese klimaatdoelstelling: uiterlijk in 2020 eten we met z'n allen 20% minder vlees.

10. CO2-belasting

De groenen willen binnen Europa de discussie mee aangaan over de invoering van een complementaire CO₂/energietaaks naar Frans model. Complementair wil zeggen : rekening houdend met de veiling van emissierechten én de belasting op windfall profits van de kernenergiesector.

Als er een Europese koolstoftaks komt, gaat de opbrengst o.i. best – en na aftrek van de noodzakelijke sociale compensaties - naa :

- a. alternatieve financiering sociale zekerheid : de lasten op arbeid verlagen, zodat arbeidsintensieve investeringen terug meer kansen krijgen dan energie-intensieve investeringen (wat ook weer goed is voor het klimaat) : 1/3^{de}
- b. investeringen in energietransitie grote en vooral kleine bedrijven én particulieren : 1/3^{de}
- c. financiering van een Globaal Klimaatfonds (onder de Copenhagen Climate Facility) : 1/3^{de}

Ecofiscaliteit heeft voor de Groenen altijd een ecologische en GEEN budgettaire finaliteit. Het is de bedoeling de productie van bedrijven of het gedrag van consumenten mee aan te sturen en zo milieudoelstellingen te halen (bv. minder CO₂ uitstoot). Om geloofwaardig te blijven moet daarom ook de opbrengst gaan naar het direct of indirect halen van diezelfde milieudoelstellingen (en niet naar het blind dempen van begrotingsputten).

11. Tegengaan ontbossing

Elk jaar verdwijnen er wereldwijd zo'n 26 miljoen voetbalvelden aan bos. Daarmee is ontbossing verantwoordelijk voor ongeveer een vijfde van de CO₂-uitstoot. Een groot deel van dat hout komt ook op de Europese markt terecht. Dankzij de Groenen in het Europees Parlement zijn er al strengere regels gesteld aan de duurzaamheid van hout op de Europese markt. Nu moet de Europese Unie er ook nog voor zorgen dat er een ambitieuzer internationaal akkoord komt om illegale houtkap aan te pakken.

12. Meer groene kredieten van de Europese investeringsbank

De Europese Investeringsbank (EIB) zorgt ervoor dat overal in de EU voldoende krediet beschikbaar komt, tegen een lage rente, voor investeringen in duurzame energie, energiebesparing, biologische landbouw en andere milieuvriendelijke en innovatieve technologie. Daartoe verhogen de EU-landen het kapitaal van de EIB, mag de EIB een beroep doen op herfinanciering door de Europese Centrale Bank en ontvangt de EIB geld voor rentesubsidies uit de EU-begroting. Ook investeringen in ontwikkelingslanden komen hiervoor in aanmerking.

Door de subsidies voor de afvang en ondergrondse opslag van CO₂ te schrappen, kan een bijdrage aan de EIB geleverd worden vanuit de EU-begroting.

13. Minimaal 35 miljard Euro per jaar voor klimaatsteun aan ontwikkelingslanden

In totaal is ongeveer 115 miljard Euro per jaar nodig om ontwikkelingslanden te steunen in hun strijd tegen klimaatverandering. Europa is verantwoordelijk voor bijna een derde van de CO₂-uitstoot in het verleden. Het zou daarom eerlijk zijn als de EU 35 miljard Euro per jaar bijdraagt. De lastenverdeling tussen West- en Oost-Europese landen dient te gebeuren op basis van draagkracht en verantwoordelijkheid (broeikasgasemissies in verhouding tot het BNP per hoofd van de bevolking).

14. Transparantie productieketens: burgers krijgen via databanken inzicht in klimaat effecten consumptie. Bedrijven worden verplicht de benodigde info aan te leveren.

Veel consumenten willen wel groen consumeren, maar ze weten niet hoe. Groen! wil daar verandering in brengen. Er komt Europese wetgeving die bedrijven verplicht om alle informatie te verschaffen over de milieueffecten van hun producten. Al die informatie wordt gebundeld in een overzichtelijke databank. Zo krijgen consumenten de mogelijkheid om groener te consumeren.

15. Groen vervoer

Europa zet in op een zogenaamde modal shift. Dat betekent dat vervoer daar waar dat kan van de weg naar het spoor en het water wordt verplaatst. Transport per trein of schip veroorzaakt namelijk minder vervuiling, dan transport per vrachtwagen. In de vervoerssector valt nog een wereld te winnen op klimaatgebied.

Hoofdstuk 3: Een Kopenhagen-protocol voor België

Een jaarlijkse reductie van minstens 3%

België kan zelf ook heel veel doen om de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen terug te dringen. Natuurlijk kunnen we in ons eentje het klimaat niet redden, maar we kunnen wel voorop lopen en zo het goede voorbeeld geven aan andere landen.

De huidige regering laat helaas te veel kansen liggen. België hoort bij de slechtste jongetjes in de Europese klas waar het gaat om duurzame energieproductie. In plaats van daar iets aan te doen wil de regering de kerncentrales langer openhouden. Uit een rapport van de OESO blijkt dat het aandeel aan investeringen in ecologische R&D en ecologische infrastructuur in het Belgisch economisch relance plan bijzonder schraal uitvalt in vergelijking met de andere OESO-landen¹². Alle landen hebben begrepen dat het bestrijden van de economische crisis best samengaat met investeringen in de omschakeling naar een groene economie. België hinkt helemaal achterop.

Groen! vindt dat het anders moet. Wij doen de volgende voorstellen:

1. Federale Klimaatwet

Groen! dringt samen met de Klimaatcoalitie aan op de snelle goedkeuring van een **federale klimaatwet met jaarlijkse emissiebudgetten** en parlementaire controles, naar Engels model. Dat is ook de centrale eis van de succesvolle klimaatcampagne 'de Big Ask'. Groen! en Ecolo dienden een wetsvoorstel in. Het is aan de federale regering om hier op in te spelen.

2. Eerlijke bijdrage van Suez

De federale overheid kan mee investeren in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en een Groene New Deal als ze de politieke moed opbrengt om de megawinsten van de elektriciteitsproducenten te belasten. Groen! wil een eerlijke belasting op windfall profits van de elektriciteitsproducenten of nucleaire rente (1 miljard € voor Electrabel/Suez) en dat zonder gemarchandeer over de uitstap uit kernenergie. Het feit dat Suez gewoon weigert te betalen, is onaanvaardbaar.

¹² Zie: <http://www.oecd.org/dataoecd/4/40/43176103.pdf>

3. Echt werk maken van de windturbineparken op de Noordzee

Op dit moment is slechts 30 MW gerealiseerd van de 2000 MW die gepland is tegen 2010 ! Het Rekenhof stelt in zijn kritisch rapport m.b.t. het Federaal Klimaatbeleid van juni 2009¹³ dat deze doelstelling niet zal worden gehaald : 'Zelfs als de geplande turbines van de drie gestarte windmolenprojecten effectief worden geplaatst, wordt met een geschat vermogen van 846 MW de vooropgestelde 2000 MW niet gehaald. Dan zal een ton CO₂-reductie van 839.170 bereikt worden of 42 % van het beoogde doel.' Minister Magnette moet dringend een tandje bijsteken om de problemen inzake beschikbare ruimte, domeinconcessies, de aansluiting op het transmissienet en de financiering van de offshore parken zelf en van het zgn. 'stopcontact' (de verbinding tussen de windparken en het vasteland) rond te krijgen.

4. Strengere criteria voor CO₂-compensatie

Zolang het systeem van flexibele mechanismen niet drastisch is verbeterd (zie 4d), weert de federale regering emissiekredieten van projecten die industriële broeikasgasemissie verminderen. Bovendien probeert de Federale overheid meer garanties in te bouwen dat de projecten additioneel zijn en duurzaam.

5. Fiscaal stimuleren energiebesparing en hernieuwbare energie in woningen

De regering Van Rompuy wil 274 miljoen € aan fiscale voordelen voor energiebesparende investeringen in nieuwe woningen, schrappen. Dit is zowat de domste maatregel die men kon nemen. Men legt daarmee een hypotheek op de groene economie van de toekomst.

Groen! wil de belastingvoordelen voor woningeigenaren die energiebesparende maatregelen treffen in hun woning, zoals vloer-, muur of dakisolatie, het plaatsen van zonnepanelen of het installeren van een warmtepomp, juist fors opvoeren. Daarbij dient energiebesparing voorrang te krijgen op hernieuwbare energie, maar op het eind van de rit zijn beide nodig, om van woningen echte lage energiewoningen te maken.

In de sector van de huisvesting stelt Groen! op Vlaams niveau een systeem voor waarbij een belangrijk deel van de registratierechten wordt teruggeven aan de mensen die hun woning energiezuinig maken. Eigenaars die geen extra inspanningen doen, zouden dan in verhouding meer registratierechten betalen. De federale overheid zal onder druk van Europa voortaan bij het aankopen van een nieuw gebouw met de daarbij horende grond, zowel het gebouw als de grond aan 21 % BTW onderwerpen. Dan willen we op federaal nivo ook dezelfde aanmoedigingen,

¹³ Rekenhof, Federaal klimaatbeleid. Uitvoering van het Kyoto-protocol. Brussel, juni 2009

bv. via extra mogelijkheden tot belastingsaftrek voor investeringen in het energiezuinig maken van woningen.

6. Wettelijk recht op één dag per week thuis werken voor kantoorpersoneel

Kantoormedewerkers krijgen het recht om één dag per week thuis te werken. Een derde van het kantoorpersoneel zou graag vaker thuis willen werken. Als ze dat ook van hun werkgever zouden mogen, dan zou dat flink wat autokilometers en daarmee CO₂-uitstoot schelen.

Hoofdstuk 4: Een Kopenhagen-protocol voor de gewesten

Complementaire klimaatdecreten en weg van het schaamteloze Vlaams egoïsme

Vooraf de houding van de Vlaamse regering is de schaamte ver voorbij. De uitspraken van minister Joke Schauvliege in een interview in De Standaard lokten terecht een hele reeks van boze reacties uit. Op de vraag van de journalist hoe Vlaanderen de ambitieuze klimaatdoelstellingen zal halen, gaf ze het volgende antwoord: *'Ik vind dat we vanuit Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking moeten inzetten op projecten waardoor in de derde wereld het milieu beter wordt en de uitstoot daalt. Wij kunnen hier wel veel doen, maar daar zit een limiet op, anders mogen we niets meer, zelfs niet meer ademen.'*¹⁴

Hoe je het echter ook draait of keert, deze uitspraak getuigt – al dan niet impliciet – van een brutaal en schokkend egoïsme. De essentie van het klimaatvraagstuk is dat het een rechtvaardigheidsprobleem is. Het probleem met de broeikasgassen is ontstaan door de gecumuleerde uitstoot van een rijke minderheid van de wereldbevolking. De Vlaamse regio hoort bij de rijkste gebieden ter wereld, en heeft dus wel degelijk een ernstige medeverantwoordelijkheid bij het ontstaan van het probleem. Daarom dringen de milieu- en Noord/Zuid- beweging terecht aan op inspanningen in eigen land. Daar bovenop zullen we de landen in het Zuiden ook moeten helpen om ook daar de klimaatdoelstellingen te halen. In beide gevallen is een concreet engagement nodig van de landen in het Noorden, van Vlaanderen : zelfs de uitstoot van CO₂ terugdringen (1) en met voldoende extra middelen over de brug komen voor een actief klimaatbeleid in het Zuiden (2).

Bij de voorbereiding van de klimaatop in Kopenhagen laten de vertegenwoordigers van de Vlaamse regering zich langs hun smalste zijde kennen. Zij remmen voortdurend meer ambitieuze doelstellingen af en ze geven zeker niet thuis als het gaat over financiële engagementen om de derde wereld landen te helpen in hun klimaatbeleid.

Waarnemers maken zich grote zorgen als Vlaanderen en meer bepaald Joke Schauvliege straks tijdens het Belgisch voorzitterschap, de Europese raad van milieuministers moet gaan voorzitten en een cruciale rol zal moeten gaan spelen op de verdere opvolging van de klimaatop van Kopenhagen in de loop van het jaar 2010. Als Vlaanderen en Schauvliege volharden in deze afwijzende, afwachtende houding, kunnen ze de klimaatonderhandelingen op korte en middellange termijn zwaar schaden.

¹⁴ De Standaard, 5 – 10 - 2009

De groene voorstellen voor een regionaal Kopenhagen-protocol zijn:

1. Geen nieuwe kolencentrales

Eén nieuwe kolencentrale stoot zoveel CO₂ uit als twee miljoen auto's. En in vergelijking met aardgas, stoot een steenkoolcentrale meer dan dubbel zoveel CO₂ uit om dezelfde hoeveelheid elektriciteit te produceren. Onder de Europese IPPC-richtlijn hebben EU-landen de mogelijkheid om normen in stellen voor energiecentrales op vlak van energie-efficiëntie. En Europees willen we ook strenge normen voor CO₂-uitstoot voor alle energiecentrales. Groen! wil zo de bouw van nieuwe kolencentrales onmogelijk maken. En de bestaande kolencentrales zo snel mogelijk sluiten.

2. Nieuwe overeenkomsten met de energie-intensieve industrie

We moeten in Vlaanderen gaan naar een tweede generatie benchmarkconvenanten op basis van een grondige evaluatie van de reële verminderingen van broeikasgasemissies door de 1° convenant.

3. Groene energie krijgt voorrang op het net

De verdere doorbraak van schone stroom wordt afgeremd omdat er straks onvoldoende plaats is voor decentraal geproduceerde stroom op het net. Groen! is vragende partij om sterk te investeren in een slim energienetwerk dat afgestemd is op meer decentrale productie. In afwachting willen we een regel dat groene stroom altijd voorrang krijgt op het net. Een dergelijk feed-in-systeem heeft in Duitsland gezorgd voor een enorme boom van de sector van hernieuwbare energie.

4. Strenge criteria voor CO₂-compensatie

Zolang het systeem van flexibele mechanismen niet drastisch is verbeterd, weren ook de gewestregeringen emissiekredieten van projecten die industriële broeikasgasemissie verminderen. Bovendien proberen de gewestregeringen meer garanties in te bouwen dat de projecten additioneel zijn en duurzaam.

5. Uitzuivering van de groenestroomcertificaten

Groen! pleit voor een uitzuivering van het systeem van de groenestroomcertificaten. Groen! is vragende partij om alle vormen van (zelf)bedrog bij de erkenning van groene stroom eindelijk te weren. Het klimaat is er absoluut niet mee gebaat als we ons zelf iets blijven wijs maken. Groen! vraagt dat het begrip groene stroom dringend uitgezuiverd wordt. Groen! is tegen het verlenen van groenestroomcertificaten aan het bijstoken van biomassa in kolencentrales, aan verbrandingsovens of mestverwerkinginstallaties. Voor ons komt het verbranden van biomassa (bv. hout) dat ook opnieuw als grondstof kan dienst doen (bv. in de spaanplaatindustrie) niet in aanmerking voor groenestroomcertificaten. Want hergebruik van grondstoffen of recyclage van materialen is altijd beter voor het milieu dan het verbranden van deze stoffen, zelfs als daarbij stroom wordt opgewekt.

6. Kringloop-premies voor hergebruik grondstoffen

Om de Ladder van Lansink (hiërarchie van manieren van afvalverwerking) te respecteren is het van belang om nieuwe stimuli te voorzien voor de recyclage van grondstoffen (materialen). In plaats van de bestaande recyclagedoelstellingen naar beneden te herzien (zoals blijkt in de pijplijn zit), vindt Groen! het logischer de toekenning van groenestroomcertificaten voor de verbranding van biomassa te beperken en een nieuw stelsel van premies te voorzien voor het herwerken van afvalstoffen tot nieuwe grondstoffen. Daarmee geven we ook een nieuwe invulling aan het door ieder hoog geroemde principe van 'cradle to cradle': afval is voedsel (grondstof). Vandaar : Cradle to Cradle – premies (of in goed Vlaams : kringloop-premies).

7. Groene Warmtecertificaten

Op dit moment wordt te veel ingezet alleen op stroom (en warmtekrachtkoppeling). Groene warmte- opwekking wordt beloond met afzonderlijke premies. Maar we zouden een soortgelijk vergoedingssysteem kunnen opzetten als voor groene stroom en WKK. Groene Warmte Certificaten dus.

8. Oprichting Vlaams Instituut voor Hernieuwbare Energie (VIHE)

De Vlaamse regering engageert zich om een Vlaams energiebedrijf op te richten. Anderzijds maakt de regering zich sterk in haar beleid inzake onderzoek en ontwikkeling te focussen op zogenaamde 'speerpuntclusters'. Energie, met onder meer slimme elektriciteitsnetwerken, wordt in het regeerakkoord aangeduid als een speerpuntcluster. Daarom stelt Groen! de oprichting van een Vlaams Interuniversitair Instituut voor Hernieuwbare Energie (VIHE) voor, naar analogie van het succes van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB). Het VIHE wordt een instituut-zondermuren, waarbij de onderzoekers bestaan uit gereputeerde ploegen van de Vlaamse universiteiten, hogescholen en onderzoekscentra en gezamenlijk zoeken naar oplossingen voor het energievraagstuk.

9. Investeren in openbaar vervoer

Groen! vindt dat de Vlaamse en Brusselse regering volop de kaart moeten blijven trekken van de verdere uitbouw van het openbaar vervoer. De toekomstplannen van de Lijn moeten integraal uitgevoerd worden. Inclusief de plannen voor moderne lightrailverbindingen. Nu gaan besparen op de Lijn, is even kortzichtig als de federale besparingen op stimuli voor energiezuinige woningen. Er is juist meer ambitie nodig : bijv. ene plan om ook bussen elektrisch te laten rijden (op schone stroom). Ook de MIVB zou meer moeten investeren, zeker in meer trams en bussen boven de grond.

10. Investeren in fietsvoorzieningen

Groen! wil meer investeren in goede fietspaden en fietsenstallingen. Het geld dat

hiervoor de laatste jaren is uitgetrokken is voor een groot deel nog altijd niet besteed. Het Vlaams gewest moet zelf terug meer de trekkende rol spelen en sluitende afspraken maken i.v.m. onteigeningen en het (voorlopig nog) federaal aankoopcomité. Ook in Brussel willen we eindelijk echte investeringen in veilige fietspaden, eerder dan in suggestiestroken. Het succes van de jaarlijkse autoloze zondag geeft aan dat er een groot potentieel is voor het autoluw maken van de Brusselse binnenstad.

Investeren in fietsen is geen kleine maatregel. Uit een berekening van de Fietsersbond en het Milieu- en Natuurplanbureau in Nederland blijkt dat de fiets de CO₂-uitstoot van het verkeer met zes procent kan laten dalen.¹⁵ Als alle autoritjes tot 7,5 kilometer vervangen worden door fietsritten, scheelt dat in Nederland jaarlijks een uitstoot van 2,4 miljoen ton CO₂.

11. Invoering van een slimme kilometerheffing samen met Nederland

Voor de transportsector kiezen we samen met de milieubeweging voor de snelle invoering van een slimme kilometerheffing voor vrachtwagens en later ook voor personenwagens. Naast CO₂ bepalen ook fijn stof, NOX en lawaai mee welke wagens meer of minder milieuvriendelijk zijn. De ecoscore van VITO is het geëigend instrument daartoe.

12. Doorbraak elektrische auto

Groen! wil investeren in de versnelde introductie van de elektrische auto. We willen de aankoop van hybride en op termijn vol-elektrische auto's aantrekkelijker maken door voorlopig, te werken met een nultarief voor zowel de belasting op de inverkeersstelling (BIV) als de verkeersbelasting (VB) voor vol-elektrische wagens en forse reducties voor hybride plug-ins. Daarnaast willen we ook via ecologiepremies bedrijven aanzetten om mee te investeren in een netwerk van laadstations. Door de huidige auto's op benzine en diesel te vervangen door hybride en op termijn vol-elektrische auto's, kan flinke klimaatwinst geboekt worden. Zeker als we het elektrisch wagenpark gelijk uitbouwen met schone stroomproductie (bv. windturbines die groene stroom leveren aan 'groene laadstations' voor elektrische wagens).

13. Klimaatkortingspas

Voor de wat kleinere energiezuinige producten die je in de supermarkt wil Groen! een **klimaatkortingspas** invoeren, die iedereen kan aanvragen. Bij het kopen van zuinige producten - denk aan energiezuinige huishoudelijke apparaten, vleesvervangers, LED-lampen - krijg je punten die je later in kunt ruilen voor geld. Het prijsvoordeel blijft niet onbeperkt in stand. Doordat de afzetmarkt groter wordt kan ook de prijs gaan dalen, zodat de stimulans overbodig wordt. Dan verschuift de stimulans naar nieuwe producten.

¹⁵ <http://www.fietsersbond.nl/urlsearchresults.asp?itemnumber=1>

Hoofdstuk 5: Een Kopenhagen-protocol voor de lokale overheden

De overheid samen met de inwoners

Steden en gemeenten zijn internationaal vaak voorlopers in het klimaatbeleid. Vele honderden Amerikaanse steden sloten zich – in tegenstelling tot de Bush-administratie – wel aan bij de doelstelling van het Kyoto-protocol. Via het *Covent of Mayors* engageren steden uit de hele Europese Unie zich voor een lokaal klimaatbeleid. De Duitse stad Freiburg is een bekend model van duurzaamheid, maar ook andere steden leveren inspanningen: Malmö maakt werk van CO₂-neutrale wijken, Londen wil tegen 2025 de uitstoot van broeikasgassen met 60% verminderen, Barcelona is een voorloper op het vlak van zonne-energie,...

Groen! wil dat ook de Vlaamse en Brusselse steden en gemeenten voorlopers worden in het klimaatbeleid. Heel wat gemeenten beschikken op zijn minst op papier al over een lokaal klimaatbeleid: minstens 79 van de 308 Vlaamse gemeenten en 3 provincies ondertekenden het Lokaal Kyoto-protocol.¹⁶ Tandem, het steunpunt voor duurzaam lokaal milieubeleid, biedt gemeenten een lijst van mogelijke acties en maatregelen.¹⁷

Groen! wil dat steden en gemeenten Kopenhagen aangrijpen om het lokale klimaatbeleid echt op nieuwe sporen te zetten: van een soms nog aarzelend lokaal Kyoto-plan naar een ambitieus lokaal Kopenhagen-plan.

Groen! heeft de volgende concrete voorstellen om van een lokaal Kyoto Protocol te komen tot een lokaal Kopenhagen-protocol

1. Ondertekenen van het Lokaal Kyoto-protocol en aansluiten bij andere bestaande acties

Gemeenten engageren zich zo om zowel in eigen werking als naar de bevolking werk te maken van een lokaal klimaatbeleid, en kunnen daarvoor ook de nodige inspiratie en ondersteuning krijgen. Het lokaal Kyoto-protocol en acties als de klimaatwijken, de autoloze zondagen, met belgerinkel naar de winkel of Fiets naar Kyoto zijn ondertussen op vele plaatsen al een begrip.

2. Klimaat in Noord-Zuid-beleid

Van Kyoto naar Kopenhagen betekent ook meer aandacht voor de Noord-Zuid-dimensie van het klimaatbeleid. In de eerste plaats via sensibilisering: aandacht voor de gevolgen van de klimaatopwarming in het Zuiden. Daarnaast kunnen gemeenten klimaatprojecten in het Zuiden steunen, niet ter vervanging van maar als aanvulling

¹⁶ Voor een overzicht van de deelnemende gemeenten en provincies:
<http://www.bondbeterleefmilieu.be/lokaalkyotoprotocol/index.php/301> (gemeenten)
<http://www.bondbeterleefmilieu.be/lokaalkyotoprotocol/index.php/403> (provincies)

¹⁷ Meer info via <http://www.tandemweb.be/index.php/145/>

op klassieke projecten van ontwikkelingssamenwerking. In stedenbanden kunnen gemeenten hun deskundigheid op het vlak van klimaatbeleid uitwisselen met de partnergemeente.

3. Zichtbaar maken van het klimaatbeleid

In het kader van het lokaal Kyotoprotocol rapporteren gemeenten het energieverbruik van het gebouwenpatrimonium, het eigen wagenpark en de openbare verlichting aan de BBL en de andere gemeenten. Groen! wil dat de gemeenten alle resultaten van het lokale klimaatbeleid ook duidelijk naar de bevolking communiceren. Waarom bijvoorbeeld geen klimaatklok op het gemeentehuis/stadhuis waarop precies bijgehouden met hoeveel de CO₂-uitstoot al verminderd is? Op deze manier worden alle inwoners van een gemeente bij de strijd tegen klimaatverandering betrokken.

4. Kiezen voor een voorbeeldfunctie in eigen diensten

Gemeenten kunnen in de eerste plaats hun eigen energieverbruik verminderen. Meten is weten: dagelijkse energiezorg, energieboekhouding en energie-audits vormen een eerste stap. Openbare gebouwen moeten zo energievriendelijk mogelijk zijn, net als openbare verlichting. Het aankoopbeleid krijgt een klimaattoets: gebruik van de ecoscore bij de aankoop van wagens, een leuze voor energiezuinige toestellen (PC's, kopieerapparaten,...) en toepassingen,...

5. Gemeentelijk energieloket / energieagentschap

Het valt vaak niet mee om je weg te vinden door alle regeltjes en mogelijkheden op het moment dat je een zonnepaneel op je dak wil zetten of je huis beter wil isoleren. Daarom is er nood aan gemeentelijke energieloketten – in grote gemeente volwaardige energieagentschappen - waar alle inwoners terecht kunnen voor informatie over energiebesparing, de bestaande premies en subsidies, alternatieve energie, en de mogelijkheden om over te stappen naar een andere energieleverancier. Ook wordt er informatie gegeven over bestaande Vlaamse initiatieven, zoals de klimaatwijken. Het energieloket gaat ook zelf op pad om bij mensen thuis advies te geven over hoe ze energie kunnen besparen.

6. Lokale klimaatpremies

Gemeentelijke klimaatpremies voor burgers zijn bijzonder succesvol. Wij willen daarom in elke gemeente een stimulerend premiebeleid voor energiebesparende verbouwingen (zoals isolerend glas, zonnepanelen, isolatie,...) en energieaudits. Goed voor de portemonnee en goed voor het milieu. Ook de aanleg van groendaken willen wij stimuleren. Groene daken leggen CO₂ vast en zorgen ervoor dat het zomers koeler in huis is en 's winters juist warmer. Daardoor is minder energie nodig voor een aangename binnentemperatuur.

Via een systeem van derdepartijfinanciering willen we garanderen dat ook inwoners die het financieel wat moeilijker hebben, ook energiebesparingen kunnen doen. Ook het subsidiebeleid naar verenigingen en bedrijven krijgt een klimaattoets, bijvoorbeeld door energiezuinige jeugd, sport- en cultuurinfrastructuur (bijv. jeugdhuizen) te belonen met een extra subsidie.

7. Sociale ecowijken

Bouwen doe je voor de toekomst. Daarom kiest Groen! voor duurzaam bouwen met aandacht voor energie-efficiëntie, kwaliteit, sociale samenhang en betrokkenheid van bewoners. Echt duurzaam bouwen kan best in het kader van een hele wijk. Groen! heeft in Vlaanderen de ambitie om op termijn alleen nog maar sociale ecowijken te bouwen. Buitenlandse voorbeelden als EVA-Lanxmeer in Culemborg of Vauban in Freiburg tonen hoe het kan. Met projecten als Paepenhof in Mechelen, de Gasmetersite in Gent of het project Tweewaters in Leuven komen er in ons land ook stilaan initiatieven van de grond. Groen! wil dat gemeenten bij nieuwe ontwikkelingen resoluut kiezen voor dergelijke innovatieve projecten.

8. Duurzame bedrijventerreinen

Niet alleen woonwijken, ook bedrijventerreinen kunnen een stuk duurzamer. Zuinig ruimtegebruik, duurzame mobiliteit, energiezuinige gebouwen, gebruik van hernieuwbare energie, samenwerking tussen bedrijven om ruimte of energie te besparen of gebruik te maken van elkaars reststromen,... Groen! wil dat gemeenten het voortouw nemen om samen met bedrijfsleiders bestaande bedrijventerreinen te verduurzamen en nieuwe terrein volgens het model van duurzame bedrijventerreinen in te richten.

Ook met de lokale middenstand kunnen afspraken gemaakt worden. We willen lokale handelaars steunen om hun CO₂-uitstoot te verminderen via een campagne 'klimaatwinkelstraten'. In supermarkten en andere levensmiddelenzaken gaat bijv. veel energie verloren doordat koelvakken- en vitrines niet goed zijn afgedekt. Groen! wil dat gemeenten daarover goede afspraken gaan maken met de ondernemers. Op dit punt valt veel winst te behalen. Ook door het vermijden van openstaand deuren in grote winkels kan veel energie bespaard worden.

9. Duurzame mobiliteit

Gemeenten moeten resoluut kiezen voor schone voertuigen door beter te investeren in fietsinfrastructuur en mee te zorgen voor proper openbaar vervoer. De gemeente promoot het gebruik van dienstfietsen en autodelen en vergroent het eigen wagenpark: groene voertuigen niet enkel energiezuinig, ook zo weinig mogelijk vervuilend. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het aanleggen en onderhouden van fietspaden. Om fietsgebruik te stimuleren gaan gemeentes fors investeren in fietsvoorzieningen, zoals fietspaden en fietsstallingen. Verder is onnodig autoverkeer ontmoedigen naar de kern niet alleen goed voor de luchtkwaliteit, maar verhoogt het ook de leefbaarheid van de gemeente.

Groen! wil steden en gemeenten ook de mogelijkheid geven om milieuzones in te stellen, om op die manier de luchtkwaliteit en de leefbaarheid te verbeteren.

10.(H)eerlijke en duurzame voeding

Groen! wil dat steden en gemeenten zich naar het voorbeeld van Gent en Hasselt aansluiten bij de campagne 'donderdag veggiedag'. Ook door zelf te kiezen voor fair trade, bio, lokale en seizoensgebonden consumptie kan de gemeente aantonen dat lekker, gezond, eerlijk en milieuvriendelijk perfect samengaan.

11.Zorg voor meer duurzame energie.

100% groene stroom inkopen is een eerste stap. Maar kiezen voor hernieuwbare energie is meer dan dat. Naast het stimuleren van burgers en bedrijven kunnen gemeenten ook zelf het goede voorbeeld geven, bijvoorbeeld door een zonnedakenplan voor de eigen gebouwen. Verder willen we dat de gemeente niet enkel een positieve houding aanneemt ten opzichte van hernieuwbare energie, maar zelf ook mee actief op zoek gaat naar mogelijke projecten. Zo heeft de stad Hasselt enkele jaren geleden zelf het initiatief genomen voor de installatie van windmolens, wat de stad via de concessie jaarlijks een mooi bedrag oplevert.

Hoofdstuk 6: Een Kopenhagen-protocol met pakken ambities

Groen! roept op tot een ambitieus, sociaal en schaalgericht Kopenhagen – protocol

Op 7 december trekken ook de Belgische en Vlaamse regeringsleiders naar Protocol. Groen! roept hen op om zich te tonen als strijdvaardige onderhandelaars. Kleine landjes hebben al vaker bewezen het verschil te kunnen maken, Groen! verwacht deze keer niet anders. De groenen zullen zelf ook naar Kopenhagen gaan en verslag uitbrengen van wat er daar gebeurt. Onze ervaringen zal u kunnen volgen op onze website www.groen.be. Daar zal u ook campagnemateriaal terugvinden waarmee u de regeringsleiders kan oproepen om ambitieus te zijn.

Bijlage: voor de non-believers

Klimaatverandering: de wetenschap is nochtans klaar en duidelijk

Het internationaal klimaatpanel

In 1988 heeft het Wereld Meteorologisch Instituut van de Verenigde Naties het intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) opgericht. Sindsdien doen de duizenden klimaatwetenschappers die bij dit VN-panel betrokken zijn, onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering. In 2007 kwamen zij met een viertal alarmerende rapporten.

Het IPCC stelt met zeer hoge zekerheid vast dat menselijke activiteiten leiden tot de huidige opwarming van de aarde. Als we een reële kans willen hebben om klimaatverandering te beperken tot twee graden Celcius, dan moet de wereldwijde groei van emissies uiterlijk in 2015 stoppen en moeten rijke landen hun uitstoot van broeikasgassen met 25-40% terugdringen in 2020 ten opzichte van het niveau in 1990. Aldus het IPCC in haar vierde 'Assessment Report' (2007) ¹⁸. En dan nog hebben we maar een 50° kans om de klimaatopwarming beneden 2°C te houden.

De gevolgen van klimaatverandering

De gevolgen van klimaatverandering liegen er niet om. Veel plant- en diersoorten zullen uitsterven. Extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven en orkanen zullen nog extremer worden en vaker voorkomen. De zeespiegel en het waterpeil van rivieren zoals de Maas zullen stijgen, terwijl de watertekorten in Afrika juist toenemen. Veel plant- en diersoorten sterven uit. Allerlei ziektes, zoals hart- en vaatziekten, zullen vaker voorkomen. ¹⁹

Het goede nieuws is dat het zo ver helemaal niet hoeft te komen. We hebben alles in huis om klimaatverandering een halt toe te roepen. Het is geen kwestie van kunnen, maar een kwestie van willen. De technische mogelijkheden zijn er al, het komt nu alleen nog maar aan op politieke wil.

De kosten van klimaatverandering

Toeconoom Nicholas Stern heeft in opdracht van het Verenigd Koninkrijk onderzoek gedaan naar de economische gevolgen van klimaatverandering. Zijn conclusie: niets doen tegen klimaatverandering kost 5 tot 20 keer meer dan nu effectieve maatregelen nemen ²⁰. Het is dus ook goed voor onze portemonnee om in Kopenhagen effectieve afspraken te maken over het aanpakken van klimaatverandering.

In het verleden hebben we al veel broeikasgassen uitgestoten. Helemaal stoppen kunnen we klimaatverandering daarom niet meer, maar we kunnen klimaatverandering wel tot een minimum beperken en zo de ergste gevolgen voorkomen. Doen we dat niet, dan zullen we in volle hevigheid met de klimaatcrisis

¹⁸ http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_synthesis_report.htm

¹⁹ http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_wg2_report_impacts_adaptation_and_vulnerability.htm

²⁰ http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+/http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm

geconfronteerd worden.

Er is ons dus veel aan gelegen om werk te maken van goed klimaatbeleid. Daarbij zoekt Groen! vooral de kansen op die klimaatverandering ons biedt. Als we er nu voor kiezen om werk te maken van een Groen!e economie, dan kunnen we daarmee ook de economische crisis aanpakken en een hoop nieuwe banen creëren. Geen reden tot pessimisme dus, maar tijd voor politieke actie.

Recente wetenschap

Sinds het verschijnen van de IPCC-rapporten in 2007 hebben klimaatwetenschappers niet stil gezeten. Sindsdien is er veel aanvullend onderzoek gedaan en we zijn steeds meer gaan begrijpen van het klimaatsysteem. Aanvullende studies wijzen vrijwel stuk voor stuk uit dat klimaatverandering nog sneller gaat en dat de gevolgen nog groter zullen zijn, dan dat het IPCC al voorspelde²¹. We verwijzen o.m. naar cf. de oproep van WWF en 40 vermaarde klimaatwetenschappers, o.m. de Belg prof. Philippe Huybrechts (VUB)²². De vermaarde klimaatonderzoeker James Hansen van het Goddard Institute of Space Studies van de NASA meent zelfs dat het terugdringen van de CO₂-uitstoot niet zal volstaan. We moeten de CO₂ concentratie in de atmosfeer zelf terugdringen van 385 ppm (parts per million) nu naar minstens 350 ppm²³. Door CO₂-negatieve investeringen.

Des te meer reden dus om niet te wachten en zo snel mogelijk werk te maken van het klimaat.

Wat betekent dat, de temperatuurstijging beperken tot twee graden?

Het betekent dat we de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer zoveel mogelijk moeten beperken. De onderstaande grafiek van het IPCC laat zien dat we de concentratie broeikasgassen in de atmosfeer moeten beperken tot 350-400 ppm (parts per million). Dat is een maat voor het aantal deeltjes CO₂ in de atmosfeer.

Onderstaande tabel van het IPCC laat zien wat dat betekent voor de uitstoot van broeikasgassen.

Category	CO ₂ concentration at stabilisation (2005 = 379 ppm) ^b	CO ₂ -equivalent concentration at stabilisation including GHGs and aerosols (2005=375 ppm) ^b	Peaking year for CO ₂ emissions ^{a,c}	Change in global CO ₂ emissions in 2050 (percent of 2000 emissions) ^{a,c}	Global average temperature increase above pre-industrial at equilibrium, using 'best estimate' climate sensitivity ^{d,e}	Global average sea level rise above pre-industrial at equilibrium from thermal expansion only ^f	Number of assessed scenarios
	ppm	ppm	year	percent	°C	metres	
I	350 – 400	445 – 490	2000 – 2015	-85 to -50	2.0 – 2.4	0.4 – 1.4	6
II	400 – 440	490 – 535	2000 – 2020	-60 to -30	2.4 – 2.8	0.5 – 1.7	18
III	440 – 485	535 – 590	2010 – 2030	-30 to +5	2.8 – 3.2	0.6 – 1.9	21
IV	485 – 570	590 – 710	2020 – 2060	+10 to +60	3.2 – 4.0	0.6 – 2.4	118
V	570 – 660	710 – 855	2050 – 2080	+25 to +85	4.0 – 4.9	0.8 – 2.9	9
VI	660 – 790	855 – 1130	2060 – 2090	+90 to +140	4.9 – 6.1	1.0 – 3.7	5

²² <http://www.wwf.be/nl/?inc=news&newsid=713&pageid=news>

²³ Zie : <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/0804/0804.1126.pdf>

De tabel laat duidelijk zien dat we onze CO₂-uitstoot in 2050 met 85% moeten verminderen ten opzichte van 2000, om een reële kans te hebben dat de temperatuur wereldwijd niet verder stijgt dan twee graden Celcius. Het betekent ook dat onze CO₂-uitstoot tussen nu en 2015 moet pieken en daarna snel af zal moeten nemen. Rijke landen moeten hun CO₂-uitstoot uiterlijk in 2020 met 25-40% terugdringen ten opzichte van 1990.